

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Speculu[m] officii misse expositorium

Johannes <de Lambsheim>

Heidelberg, 1495.06.29

Prima pars misse vocatur preparatio.

urn:nbn:de:hbz:466:1-30862

ante legē xp̄i aduentū expectantū. **V**er-
sus cuius cantus planior est et clarior. si-
gnificat desiderū p̄beray sub lege. Glo-
ria patri rep̄ntat exultationē patrū noui
testamēti. Et an̄ legē occultā sanctā tri-
nitatē: iā manifeste glorificatā. et qz tota
trinitas opata est xp̄i incarnatōz. **I**ntroi-
tus dicit bis. in laudē diuine et humane
nature q̄ fuerūt in xp̄o. **T**ropologicē et
3. moraliter introitus significat boni opis
inchoationē. q̄ autē duplicat hoc fecit q̄
in nra inceptōe debem⁹ declinare a ma-
lo et facere bonū. Dicit ideo introit⁹. qz
tūc sacerdos intrat de ede sacrificatur.
Et rep̄ntat q̄ xp̄s carne assumpta p̄ces-
sit ex castimo virginis alio. **H**ugo dicit
q̄ introit⁹ significat vaticiniā p̄beta-
rum et desideria patrū desiderantiū chl-
stum incarnandū.

De kyrie eleison.

Secūdo disponit̄ populus ad orōz p̄
miscōie dei inuocationē et sui humiliatio-
nē. hoc kyrie eleison rep̄sentat. qz kyrieel.
grece latie sonat. dñe miserere nob. Lau-
dat̄ q̄pe et inuocat̄ sanctā trinitatē tripli-
candō kyrie eleison. Dicit em̄ ter kyrie. in
laudē dei p̄ris: ter xp̄e eleison: in gloriā filij
ter kyrie. in honore sp̄s sancti. Dicit no-
nies. p̄pter. ix. choros angeloz. qz ab eis
p̄regi. et ip̄s p̄iugi i gloria petim⁹. **V**el
dicit nonies p̄tra nouē genera peccatoz
originalē veniale et mortale. qd̄ in septem
sp̄s diuidit̄. **T**ropologicē. qz kyrie elei-
son nouē vsib⁹ variat̄. fecit miscōie dei
inuocationē qua nouē modis indigem⁹
Primo trib⁹ modis q̄tū ad peccatoz res-
missionē. q̄ p̄petrauim⁹ corde ore et ope.
Secūdo trib⁹ modis q̄tū ad triplicē gr̄e
collationē. scz fidei. sp̄s. et charitat̄. **T**er-
cio trib⁹ modis q̄tū ad triplicē glorifica-
tionē. q̄ gaudebim⁹ sup nos in deo. et
intra nos de nobis. et extra nos de p̄rio
Kyrie eleison magne d̄r eē efficacie. qz cū
hoc beatus Basili⁹ clamasset. porte ecclie

Pap̄ien. apte sūt. **T**riplicat. qz recognō
scimus nos peccasse p̄tra patrē p̄ omni-
potentiā. cōtra filiū p̄ ignorantia. cōtra
sp̄ritū sanctū malignitate. Interpretat̄
em̄ kyrie. i. dñe. el. deus. leif. miserere. on
nobis. id est. o dñe de⁹ miserere nobis.

De gloria in excelsis

Et recognōie infirmitatis p̄prie. et
misericōdie dei inuocatōe. pertingit ho-
mo ad sp̄ritualē exultationē dicēs. Glo-
ria i excelsis deo. qd̄ canticū est angelicū
p̄ laudē et gratiarū actōe in xp̄i natiuita-
te decantatū. **H**oc sacerdos in medio al-
taris dicit. qz xp̄s mediator dei est et ho-
minū. et qz p̄ ei⁹ mediationē deo pacifi-
cati sum⁹. **D**icit versus orientē. qz i ori-
ente xp̄s est nat⁹. **I**n hoc hymno notat̄
sp̄s ecclie. qz cū angelis se sperat sp̄ ca-
nere. vñ iam illoz canticū assumit. **D**icit
tur ergo in festis. qz festa celestē gloriā et
patriā rep̄ntant. **N**ō aut̄ d̄r in officijs lu-
ctuosis. qz p̄sentē miserā designāt.

De collecta.

An̄te collectā. i. orationē. vertit se sa-
cerdos ad populū ip̄m salutandō dicēs.
Dominus vobiscū p̄mittens. vt popu-
lum reddat attentū: vt mens eius ad de-
um dirigatur. **E**t est sensus. Dñs p̄ces
vestras exaudiat. gratiā suā conferat. et
p̄mia eterna vobis tribuat. **E**t respon-
det populus dī. **E**t cum sp̄ritu tuo sup.
sit. vt nobis et tibi salutarā valeas impe-
trare. **V**el sic. Dominus sit in ore tuo et
in corde tuo. **P**opulus septē vicibus salu-
tatur in missa. vt exclusis septē vicib⁹ ca-
pitalib⁹ gratiā sp̄ritu sancti accipiat ses-
piformē. **E**t quia populus ad orandū
cōuenit cū intentione impetrādī. **I**deo
statim sequitur collecta. cui p̄mittit sa-
cerdos exhortationē dicēs. **O**remus.
id est orate omnes vt quod petimus fa-
cilius impetremus. **E**t statim sequitur
oratio. vt dominus aperiat corda audien-
a iij

oratio
ro hemis

etiam ad instructionē percipiendā. et ad
digne sacramentum suscipiendum.

Oratio ipsa collecta vocat. qz in ipsa peti-
ta populi colligit. Vel dicitur sup p̄m colle-
ctū orō. Collecte dicuntur in nūero impari.
vna. tres. quinque. vel septē. qz diuine p̄so-
ne sunt nūero impares. Vna respicit fi-
dei vnitatē. Tres mysteriū scē trinitatis.
Quinque vulnera xpi quina. Septē spi-
ritu sancti septē dona. Collecta dicitur ex ten-
sis manib. sciat qz xps exesus fuit i ara
crucis. in q̄ patre orabat p̄ crucifixi po-
pulo. Dicitur in dextera pre altaris ad in-
nuendū qz spūalia principl̄ et eterna p̄
dextera signata sunt perēda. Concludit.
Per dñm nō. iē. xpm. qz ipse dicit in euā-
gelio. Quicquid petieritis in noīe meo fi-
et vobis. Per oīa secula sc̄loz. valet tm̄
sicut p̄ oīa tpa. Amē si refert ad orōem.
p̄sonat idē qz fiat. Si vero ad finē con-
lusionis tūc valet tm̄ sicut. verū est.

Secunda pars missae di- citur instructio.

Occurrit in prima parte de populi p̄pa-
ratione. nūc erit dicendū i hac p̄te
secūda de ip̄i populi instructōe
q̄ incipit ab epla in q̄ populus docet de
dei mādatis. Et diuidit in sex. Primo
in misteriale informationē. de q̄ in epla
sc̄ta in penitentialē operationē. de qua
agit in grad. Tercio in salutarē lamēta-
tionē. et h̄ in tractu Quarto in exultatio-
nē spirituale. et h̄c exprimit alla. Quin-
to in principale instructionē. de q̄ in euā-
gelio. Sexto in speciale fidei instructōz.
de qua agit in simbolo. **Rō p̄missor. fm**
1 Innocen. est. qz epla designat p̄cursoris
officiū. q̄ xpm p̄dicando et mortēdo p̄ue-
2 nit. Gradale ip̄ius penitentiā sc̄cat. quā
3 fecit et alios docuit. Alla sc̄cat gaudium
4 qd̄ post pactā p̄nitiam p̄cedit. Post iohā-
5 nis p̄dicationē sequit̄ xpi p̄dicatio in eu-
angelio. et ip̄ius fides cōtinetur clarius
in simbolo.

De epistola.

Oratione finita dicitur epistola. q̄ signifi-
cat doctrinā ap̄loz. vel sc̄cat doctrinā p̄-
cursoris dñi. Et eleganter illā p̄cedit orō
qz Luc̄ x. dicit. Rogate dñm messis vt
mittat oparios in messem suā. Epla dicitur
ab epl̄i. supra. et stolō missio. q̄ si supra
missio vel supraerogatio. sup̄ legē et euā-
gelii. qz epl̄e sunt declaratiōes eoz q̄ dis-
cuntur in euangelij et lege. Epistola p̄-
cedit euangelii sicut lex euangelii. et io-
hannes xpm. Cantat autē in medio cho-
ri. significat xpm in medio doctor. Ad
orientē. qz lex et p̄phetia ad christū sūt or-
dinata. Vel qz populus amplioris indi-
get intelligentie lumine Sacerdos tacet
sub diacono epistolā legente. qz xps tacuit
it. iohanni p̄dicante. Legēs eam nō reci-
pit benedictionē. qz iohannes p̄dicauit
solo deo inspirante nō publice eum m̄-
tente. Epistola nūc leḡit ex quinque li-
bris moisi. qz in eis tēporalia p̄mittunt.
Et in signū huius p̄phetia p̄quā signat
sinagoga: terminatur voce deslexa. In
novo testamento p̄mittuntur spiritualia
ideo lectōnes eius finiunt in acuto cum
exultatione vocis. per qd̄ designat status
ecclesie militantis. Tropologicē epi-
stola notat veteris legis obseruationē et
euangelii noue legis p̄dicationē.

De gradali.

Post epistolā sequitur gradale: qd̄ ali-
noīe dicitur responsoriū: vt notet nos h̄-
debere respōdere opere: que legunt in le-
ctione. Dicitur gradale. qz in gradibus so-
lebat decantari. Et ad designandū qz ve-
rus penitēs: ascensionē in corde dispo-
nere debet et ire de virtute in virtutem.
quasi p̄ gradus quosdā donec videat de-
us deoz in syon. qz gradale spectat ad op̄-
era vite actiue. In diebus paschalib. non
dicit. qz dies iste statū designat celestis
patrie. vbi nō est st̄tus et penitentiā. sed
gaudiū et leticia. Habet versum. qz nūc